

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

Е.М.К. срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба no. 43231/98)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

18 януари 2005

ОКОНЧАТЕЛНО

18/04/2005

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44 § 2 на Конвенцията. Може да е предмет на редакторска преработка.

По делото Е.М.К. срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Първо отделение), на заседание в състав:

г-н К.Л. РОЗАКИС, *Председател*,

г-н Л. ЛУКАЙДЕС,

г-жа Ф. ТУЛКЕНС,

г-жа П. ЛОРЕНЦЕН,

г-жа С. БОТУШАРОВА,

г-н А. КОВЛЕР,

г-н Д. СПИЛМЪН, *съдиш*,

и г-н С. НИЛСЕН, *Секретар на отделението*,

След като се оттегли на заседание на 14 декември 2004 предоставя следното решение, постановено на последната дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (но. 43231/98) срещу Република България в Европейската комисия по правата на човека ("Комисията") на основание бившия член 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията"), подадена от г-н Е.М.К., български гражданин, роден през 1973 и живущ в София ("жалбоподател") на 17 октомври 1997.

2. Жалбоподателят е представляван от г-н Й. Грозев и г-ца К. Янева, адвокати практикуващи в София. Българското правителство е представлявано от агентите си, г-жа М. Пашева и г-жа М. Димова от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят в частност твърди, че след ареста му не е изправен незабавно пред съдия или друг представител на съдебната власт, че задържането му е неоснователно и с прекомерна продължителност, че съдебното разглеждане на задържането му е било погрешно и че наказателното производство срещу него е продължило неразумно дълго.

4. Жалбата е предадена на Съда на 1 ноември 1998, когато влиза в сила Протокол No. 11 към Конвенцията (Член 5 § 2 от Протокол No. 11).

5. Жалбата е разпределена за разглеждане от Първо отделение на Съда (Правило 52 § 1 от Правилата на Съда). В рамките на това отделение, съгласно Правило 26 § 1, е конституиран състав, който да разгледа делото (Член 27 § 1 от Конвенцията). Председателят на състава прие искането на жалбоподателя да не разкрива името му (Правило 47 § 3).

6. С решение от 13 ноември 2003 Съдът (Първо отделение) обявява жалбата за частично допустима.

7. Жалбоподателят, а не Правителството предоставя становище по същество (Правило 59 § 1).

8. На 1 ноември 2004 Съдът променя състава на отделенията си (Правило 25 § 1). Делото е разпределено на новоконституираното Първо отделение (Правило 52 § 1).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

9. Жалбоподателят е роден през 1973 и живее в София.

10. В периода септември 1995 – май 1996 жалбоподателят е студент по финанси в гр. Свищов на река Дунав. Той също е управител на магазин за обувки в гр. Нови Пазар в Североизточна България (намиращ се на приблизително 415 км. от София), който е собственост на приятелката му.

A. Наказателно производство срещу жалбоподателя

1. Престъпления, в които е обвинен жалбоподателя

(а) Първо престъпление

11. На 12 април 1995 г-н Е.С.А., гръцки гражданин, живеещ в Германия, преминава с джип с ремарке през България, за да пренесе труп от Германия в Гърция. Около 23.00 той спира на околворъсния път на София. Пред джипа спира друга кола и от нея излизат трима мъже, които приближават колата. Един от тях прави опит да удари г-н Е.С.А. с чук през прозореца на джипа. Друг влиза в колата и го напада с нож. Г-н Е.С.А. успява да избие ножа, но междувременно мъжът с чука го удря в лицето. После тримата мъже изхвърлят г-н Е.С.А. от колата, ритат го няколко пъти, докато лежи на земята и потеглят с джипа.

(b) Второ престъпление

12. Към 22.30 на 9 март 1996 г-ца М.В. спира колата си пред къщата на приятел на нейната майка и излиза, за да отстрани леда от стъклото на автомобила. Към нея приближава мъж с вълнена шапка, заплашва я, сяда на мястото на шофьора и потегля с автомобила.

2. Предварително следствие

13. На 13 април 1995 започва следствие по първия инцидент. На г-н Е.С.А. са представени фотографии на няколко лица, включително и на жалбоподателя, като последният е разпитан. Той разпознава жалбоподателя като един от нападателите и описва нападателя като човек с тъмна кожа и къса кестенява коса. Очевидно процедурата по разпознаването е извършена неправилно, тъй като следователят не е разпитал г-н Е. С. А. за отличителните белези на лицето, което трябва да се разпознае преди да му покаже фотографиите, така както предвижда Наказателно-процесуалният кодекс. Също така изглежда, че протоколът не е разписано от удостоверяващите свидетели, както изисква НПК.

14. След разпознаването следователят е изготвил постановление, за да призове жалбоподателя. На 11 и 12 юли 1995 призовкарят посещава дома на жалбоподателя, за да му връчи призовката, но съседите го информират, че жалбоподателят отсъства.

15. На 23 август 1995 следователят обвинява жалбоподателя *in absentia* за грабеж при отежняващи обстоятелства и разпорежда задържането му.

16. На 5 септември 1995 прокурор от Софийска градска прокуратура потвърждава заповедта на следователя за задържане на жалбоподателя.

17. На 22 септември 1995 жалбоподателят е вписан в полцията като търсен по подозрение за извършено престъпление.

18. На 5 октомври 1995 няколко полицейски служители отиват в дома на жалбоподателя, за да го арестуват. Те информират родителите му, че се търси. Майката на жалбоподателя казва на полицаите, че е разговаряла с жалбоподателя предния ден и че той е бил в Свищов за полагане на изпитите си от следването.

19. На следващия ден, 6 октомври 1995, майката на жалбоподателя отива в следствената служба и тъй като е практикуващ адвокат иска разрешение да представлява жалбоподателя, съвместо с друг адвокат. Тя отправя искане към следователя да и позволи да се запознае с обвиненията и го информира, че жалбоподателят ще се яви за разпит до една седмица. Следователят отказва да я запознае с обвиненията.

20. Жалбоподателят отказва да се яви за разпит. Според него, това се дължи на убеждението му, че обвиненията срещу него са “неверни и абсурдни” и на страха му, че ще бъде малтретиран в затвора.

21. На 10 октомври 1995 полицията издава постановление за общонационално издирване на жалбоподателя. Според жалбоподателя, в действителност не са предприети стъпки в това отношение и той не се укривал, а е отсядал в хотели в Свищов и си е вземал изпитите.

22. На 17 октомври 1995 прокурор от Софийска градска прокуратура разпорежда на следователя да допусне майката на жалбоподателя до участие в производството.

23. На 23 октомври 1995 адвокатите на жалбоподателя изискват разпит на няколко свидетели, които, както се твърди, могат да потвърдят алибито му. Те оспорват, че по време на твърдяното престъпление жалбоподателят е бил в Нови Пазар във връзка със следствието за грабеж на магазина, който той е управлявал там. На неуточнена дата в края на есента на 1995 петима свидетели свидетелстват, че жалбоподателят е бил в Нови Пазар преди и по време на нападението на г-н М.С.А. в София.

24. На 26 октомври 1995 следователят предлага да се спре следствието на основание на това, че жалбоподателят е в неизвестност и изпраща преписката по делото на Софийска градска прокуратура.

25. На 8 ноември 1995 прокурор от тази прокуратура отказва да прекрати следствието и разпорежда да се извършат други следствени действия. Тя констатира, *inter alia*, че фотографиите въз основа на които жалбоподателят е идентифициран и доклада от огледа на местопрестъплението липсват от преписката по делото и че г-н Е.С.А. не е разпитан правилно.

26. В началото на декември 1995 адвокатите на жалбоподателя изискват отменяне на заповедта за задържането му. Те се позовават на факта, че процедурата по идентифициране с участието на г-н Е.С.А. е била проведена неправилно и на свидетелските показания, че жалбоподателят е бил в Нови Пазар по времето на грабежа на г-н Е.С.А.

27. Софийска градска прокуратура отхвърля искането и със заповед от 15 декември 1995, обосновавайки се че производството е на твърде ранен етап, че жалбоподателят е обвинен в тежко предумишлено престъпление и че няма няма признаци, че той няма да се укрие, да попречи на следствието или да извърши друго престъпление. В частност, жалбоподателят се е укривал.

28. На същата дата следователят отново предлага производството да бъде спряно на основание, че не може да се установи местоприбиваването нито на жалбоподателя, нито на г-н Е.С.А.

29. На 20 декември 1995 адвокатите на жалбоподателя правят неуспешен опит да изискат от Софийска градска прокуратура смяна на следователя.

30. На 8 януари 1996 Софийска градска прокуратура спира производството, защото г-н Е.С.А. трябва да бъде призован за разпит от Германия, където живее.

31. На 22 януари 1996 адвокатите на жалбоподателя изискват от Главна прокуратура да отмени заповедта за задържане на жалбоподателя. Главна прокуратура отказва. Тя се аргументира, че

няма индикации, че ако жалбоподателят не под арест, няма да се укрие, да препятства следствието или да извърши друго престъпление. В частност, той се намира в неизвестност.

32. На 29 януари 1996 производството е възобновено, защото г-н Е.С.А. е пристигнал в България и може да бъде разпитан. По време на разпита той заявява, че лицето, което го е нападнало с чук е среден на ръст мъж, на възраст между 30 и 35 години, с къса коса и кафяви очи. Противно на предишното му показание, той свидетелства, че нападателят е бил със светла кожа.

33. На 30 януари 1996 г-н Е.С.А. отново е разпитан и той заявява, че при разпознаването на 13 април 1995 са му показани пет или шест снимки, а не девет, както е записано в протокола.

34. На 28 февруари 1996 адвокатите на жалбоподателя отново отправят искане към Главна прокуратура за отменяне на заповедта за задържане на жалбоподателя. Те се аргументират, че доказателствата, приведени до този момент, убедително показват, че жалбоподателят не е нападателя на г-н Е.С.А. Главна прокуратура отговаря, че не може да се произнесе по иска.

35. На подновения иск от 4 март 1996 не е получен отговор.

36. На 29 март 1996 следователят предлага производството да бъде спряно, защото жалбоподателят е в неизвестност.

37. Със заповед от 8 април 1996 Софийска градска прокуратура отказва да спре производството и връща преписката на следователя с аргумента, че не са спазени предишните и указания за допълнителни следствени действия и че не са събрани ключови доказателства. Тя също така отбелязва, че не са предприети ефективни действия, за да се установи местопребиваването на жалбоподателя и, следователно, неговото задържане.

38. Междувременно на или около 10 март 1996 Софийска районна прокуратура образува следствие за грабежа на колата на г-ца М.В. (виж горния параграф 12).

39. На 9 април 1996 снимката на жалбоподателя е публикувана в ежедневниците. Когато г-ца М.В. я вижда, тя отива в полицията и заявява, че именно жалбоподателят е откраднал колата и.

40. На 8 май 1996 жалбоподателят, след консултация с адвокатите си, се предава сам. Тогава срещу него официално са предявени обвинения.

41. На 16 май 1996 г-ца М.В. е разпитана. Тя описва нападателя като мъж на 25 години, с голяма уста и големи очи.

42. На 17 май 1996 жалбоподателят е обвинен за грабежа на колата на г-ца М.В.

43. На 11 юни 1996 следователят по производството, във връзка с грабежа на г-н Е.С.А., препоръчва да се снемат обвиненията срещу жалбоподателя, защото, както изглежда, той не е извършителя. Със

заповед от 21 юни 1996 Софийска градска прокуратура отказва и връща делото за доразследване.

44. На 18 юни 1996 Софийска градска прокуратура, която контролира производството по грабежа на г-н Е.С.А. поема и следствието по грабежа на г-ца М.В. Тя разпорежда допълнителен разпит на г-ца М.В. с цел установяването, *inter alia*, на база на какво тя е могла да идентифицира жалбоподателя и дали е категорична за това.

45. На 24 юли 1996 двете следствия са обединени.

46. На 19 ноември 1996 следователят предлага жалбоподателят да бъде предаден на съд за твърдения грабеж на колата на г-ца М.В., но да отпаднат обвиненията по отношение на грабежа на г-н Е.С.А.

47. На 4 януари 1997 Софийска градска прокуратура отказва да отмени обвиненията, разпорежда допълнителни следствени действия и решава жалбоподателят да бъде обвинен и за двете престъпления.

48. На 23 януари 1997 следователят предявява на жалбоподателя допълнени обвинения и предлага той да бъде предаден на съд и прехвърля преписката на Софийска градска прокуратура.

3. ПРОЦЕСЪТ

49. На 5 март 1997 Софийска градска прокуратура предава на Софийски градски съд обвинителен акт срещу жалбоподателя за двете престъпления.

50. На 10 март 1997 съдията-докладчик насрочва делото за разглеждане на 3-5 февруари 1998 и разпорежда призоваването на г-н Е.С.А. от Германия, където пребивава чрез съдебна поръчка.

51. Призовките са връчени на г-н Е.С.А. не по-късно от 28 август 1997.

52. Първото изслушване е проведено на 3-5 февруари 1998 и е председателствано от друг съдия. Съдът изслушва свидетелските показания на поне четиринадесет свидетели. Второто изслушване е насрочено за 30 юни 1998, защото г-ца М.В. и други двама свидетели не се явяват.

53. При заседанието, проведено на 30 юни 1998, Софийски градски съд разпитва г-ца М.В. и другите свидетели. Пред съда са прочетени свидетелските показания на г-н Е.С.А., дадени при предварителното следствие, защото той не присъства на заседанието.

54. На 1 юли 1998 Софийски градски съд излиза с решение, оправдаващо жалбоподателя по всички предявени срещу него обвинения. Обаче, съдът не обявява основанията за това решение до 8 декември 1998. Той постановява, че свидетелските показания на г-ца М.В. и г-н Е.С.А. относно физическите белези на нападателя са много ненадеждни. Съдът също така отказва да вземе предвид резултатите от разпознаването по снимки, проведено на 13 април 1995 от г-н Е.С.А. (виж горния параграф 13), постановявайки, че то е проведено в

нарушение на релевантните правила за събиране на доказателства и така поради това е недопустимо. И накрая, съдът счита за безспорно установено, че жалбоподателят има алиби и за двете твърдени престъпления. По отношение на първото твърдяно престъпление, той е констатирал, че по време на грабежа на г-н Е.С.А. жалбоподателят е бил в Нови Пазар, защото матазинът, който е управлявал там е бил ограбен няколко дни по-рано. По отношение на второто престъпление съдът постановява, че по време на грабежа, жалбоподателят и приятелката му са гостували на свой приятел.

4. Производството по обжалването

55. На 13 юли 1998 Софийска градска прокуратура протестира решението пред Софийски апелативен съд като заявява, че Софийски градски съд неправилно е установил фактите. Протестът не споменава допълнителни подробности в подкрепа на тази позиция и заявява, че ще се предоставят допълнителни аргументи след обявяване на мотивите за решението на Софийски градски съд.

56. На 17 юли 1998 адвокатът на жалбоподателя отправя искане към Софийски апелативен съд да обяви протеста на прокуратурата за недопустим поради непредставяне на конкретно описание на неизяснените обстоятелства.

57. На 29 декември 1998, след като на 8 декември е получила мотивите за решението на Софийски градски съд (виж горния параграф 54), Софийска градска прокуратура представя **“допълнително становище”**, което съдържа детайлна аргументация в подкрепа на протеста. Тя твърди, че Софийски градски съд погрешно е преценил някои от свидетелските показания и че фактическите му констатации отразяват неправилно представените доказателства.

58. На 13 януари 1998 адвокатът на жалбоподателя предявява възражение, с твърдението, че протестът на прокуратурата трябва да се обяви за недопустим на **основание, че първоначално завеждане е неправилно и че “допълнителното становище”**- твърдения валиден протест- не е заведен в срок.

59. Софийски апелативен съд приема жалбата за разглеждане, като накратко отбелязва, че детайлната аргументация е заведена по-късно поради късното обявяване на основанията за решението на Софийски градски съд и че няма показания обжалването да е заведено след срока.

60. На 11 март 1999 е проведено заседание, на което са изслушани пледоариите, но не са представени нови доказателства.

61. На същата дата Софийски апелативен съд отменя оправдателната присъда и предава делото на Софийска градска прокуратура на основание, че на 23 януари 1997 жалбоподателят е бил обвинен като са нарушени процедурните изисквания, неговият подпис липсва от протокола на обвинението. Поради това, не е ясно дали той е

разбал съществото и причината на обвиненията срещу него. Това представлява сериозно нарушение на правото на защита на жалбоподателя, независимо от факта, че адвокатите му са присъставали на обвиняването.

62. Решението на съда не подлежи на обжалване, тъй като то не поставя край на наказателното производство.

5. Производство след връщане на делото и повторния протест

63. На 12 май 1999 Софийска градска прокуратура връща делото на следователя, като му дава указания да извърши определени следствени действия.

64. Жалбоподателят отново е обвинен на 14 юли 1999. Следователят препоръчва предаването му на съд.

65. На 2 ноември 1999 Софийска градска прокуратура предава на Софийски градски съд обвинителен акт срещу жалбоподателя.

66. На 5 ноември 1999 съдията-докладчик определя делото за разглеждане на 1, 2 и 5 юни 2000.

67. Софийски градски съд провежда няколко заседания на 1, 2 и 5 юни, 10 октомври и 2 ноември 2000 и 2 февруари и 8 март 2001.

68. В решение от 8 март 2001 Софийски градски съд отново оправдава жалбоподателя по всички обвинения срещу него. Съдът постановява, че показанията на г-н Е.С.А. относно физическите характеристики на нападателите са противоречиви и ненадеждни. Той също така постановява, че разпознаването по снимки е недопустимо, защото е извършено в нарушение на релевантните правила за събиране на доказателства (виж горния параграф 13). Съдът продължава да твърди, че показанията на г-ца М.В. за физическите характеристики на лицето, което я е ограбило също са ненадеждни. Съдът също така постановява, че жалбоподателят е имал алиби и за двете престъпления. По отношение на първото твърдяно престъпление, от 10 до 12 април 1995 жалбоподателят е бил в Нови Пазар, защото на 8 април 1995 г. е обран магазина, който той е управлявал. Той е отседнал в дома на свой приятел и се е срещнал със служители от местното полицейско управление и няколко други лица. На 12 април, в 23,55 е взел вечерния влак и е пристигнал в София сутринта на 13 април 1995. По отношение на второто твърдяно престъпление съдът постановява, че по време на този грабеж жалбоподателят и приятелката му са гостували на негов приятел.

69. На 3 април 2001 Софийска градска прокуратура протестира решението на Софийски апелативен съд.

70. Софийски апелативен съд провежда заседание на 5 октомври 2001.

71. В решение от 23 януари 2002 Софийски апелативен съд потвърждава оправдаването.

72. Не е заведен протест срещу решението и то влиза в сила 11 февруари 2002.

В. Задържане на жалбоподателя

1. Задържане по време на предварителното следствие

73. На 8 май 1996 жалбоподателят се предава сам и е задържан на основание заповед на следователя от 5 септември 1995 (виж горния параграф 15).

74. На 17 май 1996, когато жалбоподателят е обвинен и за грабежа на колата на г-ца М.В., задържането му е потвърдено от следователя на основание, че срещу него има друго висящо следствие.

75. На 24 юни 1996 Софийска градска прокуратура постановява, в отговор на молбата на жалбоподателя за освобождаване под гаранция, че жалбоподателят е обвинен в тежко умишлено престъпление, че има опасност жалбоподателят да избяга, за застраши разследването или да извърши ново престъпление. В частност, преди ареста той се е укривал. Също така срещу него има и друго висящо следствие, което съгласно член 152 § 3 на НПК, прави задържането му задължително. Поради това съдът отказва пускането под гаранция.

76. На 11 септември 1996 жалбоподателят отново подава молба за освобождаване под гаранция.

77. На 24 септември 1996 прокурор от Софийска градска прокуратура разрешава гаранцията, но очевидно постановлението му не е открито в преписката по делото и никога не е приведено в действие.

78. На 26 септември 1996 заместник градския прокурор от Софийска градска прокуратура отменя заповедта за пускане под гаранция, постановявайки, че съгласно член 152 § 2 от НПК задържан, обвинен в извършване на тежко умишлено престъпление, може да бъде освободен единствено при наличието на сериозни данни, че той или тя няма да се укрива, да препятстват следствието или да извършат престъпление. В процесния случай тази предпоставка отсъства. Напротив, наличната информация показва, че има сериозна опасност жалбоподателят да избяга или да извърши престъпление, защото той се е укривал в продължение на десет месеца до ареста му. Още повече, срещу него има друго висящо следствие, което изключва освобождаването под гаранция.

79. Адвокатът на жалбоподателя обжалва това постановление пред Главна прокуратура. С постановление от 14 октомври 1996 Главна прокуратура отхвърля жалбата. Тя постановява, че жалбоподателят е обвинен в две тежки умишлени престъпления и са събрани достатъчно доказателства относно неговата вина. Още повече, с оглед на

естеството на твърдените престъпления, освобождаването на жалбоподателя може сериозно да препятства разследването. Освен това съществува опасност от бягство на жалбоподателя.

2. *Задържане преди и по време на процеса*

80. На 10 март 1997 съдията-докладчик от Софийски градски съд потвърждава собственото си становище, че няма основания да се разреши пускане под гаранция на този етап и решава да продължи задържането на жалбоподателя.

81. На 7 май 1997 адвокатът на жалбоподателя подава молба за освобождаването му. Той се аргументира, че следствието вече е приключило и поради това няма опасност жалбоподателят да го застраши и няма индикации, че ако жалбоподателят бъде освободен, тъй като е студент и желае да продължи образованието си, би извършил престъпление. Освен това, жалбоподателят не се е опитвал да се укрие, защото никога не е бил надлежно призоваван.

82. В решение от 8 май 1997, взето на закрито заседание, съдията-докладчик отказва освобождаване под гаранция. Тя постановява, че жалбоподателят е обвинен в извършване на тежко умишлено престъпление, което означава, че освобождаването му е възможно единствено, ако е приложимо изключението по 152 § 2 от НПК. Обаче, преди ареста му, жалбоподателят се е укривал в продължение на почти десет месеца, като така е демонстрирал намерението си да застраши разследването. От друга страна, срещу него е имало и друго висящо следствие, което според член 152 § 3 от НПК, изключва възможността за освобождаване.

83. Жалбоподателят не обжалва решението.

84. На неконкретизирана дата през август или септември 1997 адвокатът на жалбоподателя отново иска освобождаването му като се аргументира, че той има постоянен адрес, че е записан в университет и че приятелката му е родила дете от него на 9 октомври 1996.

85. Съдията-докладчик от Софийски градски съд отхвърля молбата на жалбоподателя с решение от 8 септември 1997, взето на закрито заседание. Тя постановява, *inter alia*, че продължителното укриване на жалбоподателя е препятствало разследването и че срещу него има друго висящо следствие за твърдян грабеж, извършен в Нови Пазар. Изглежда че съдията е визуирал разследването на грабежа на магазина на приятелката на жалбоподателя, в което жалбоподателят е бил потърпевш, а не заподозрян. (виж горния параграф 23).

86. На 18 септември 1997 адвокатът на жалбоподателя обжалва решението пред Върховния касационен съд. Тя завежда жалбата в Софийски градски съд, но на 22 септември 1997 съдът я отхвърля като недопустима, постановявайки, че тъй като тя е негова майка и е разпитана като свидетел, адвокатът на жалбоподателя не може да

изпълнява функцията и на негов защитник. Вследствие, на същия ден жалбоподателят лично подава жалба. Той се аргументира, че не се е укривал: вземал си е изпитите в университета и е отсядал в хотели; властите никога не са полагали ефективни усилия, за да го открият. Освен това той обяснява недоразумението относно следствието в Нови Пазар. В допълнение той се оплаква, че Софийски градски съд не е обърнал внимание на въпроса на надеждността на доказателствата на основание, на които е обвинен или не е разгледа факторите, оспорващи продължителното му задържане.

Съдията-докладчик разглежда жалбата и като не намира основания да измени решението си, я изпраща заедно с преписката по делото на Върховния касационен съд.

87. На 7 октомври 1997 Върховният касационен съд, на закрито заседание и в присъствие на прокурор, който се аргументира, че жалбата е необоснована, отхвърля жалбата. Той отбелязва, че жалбоподателят е обвинен в извършването на две предумишлени престъпления и че той се е укривал и че не са настъпили изменения в обстоятелствата, даващи основание за освобождаването му. Независимо от обясненията на жалбоподателя относно недоразумението по отношение на следствието в Нови Пазар, Върховният касационен съд повторно се позовава на висящо следствие срещу него там.

88. На 5 февруари 1998, третия ден от процеса, Софийски градски съд разрешава пускане под гаранция, като определя сума от пет милиона български лева. Съдът постановява, че преди ареста му, жалбоподателят е бил в Свищов за полгане на изпити, че няма данни, че той ще се укрие, че чистото му съдебно минало предполага, че има малка опасност той да извърши престъпление и че няма опасност той да препятства разследването. Жалбоподателят внася гаранцията в същия ден и е освободен на 6 февруари 1998.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

A. Обвинения, повдигнати срещу жалбоподателя

89. Член 199 § 1 (1) но Наказателния кодекс ("НК"), във връзка с член 198 § 1 от същия, предвижда наказание от пет до петнадесет години затвор за грабеж в особено големи размери.

B. Разпоредби, свързани със задържането в контекста на наказателното производство

1. Правомощия да се разпореди задържане

90. В релевантния период и до реформата на НПК от 1 януари 2000 обвиненият е можел да бъде задържан с решение на следовател или прокурор. В случаите, когато решението за задържане е взето от следовател без предварителното съгласие на прокурор, то е трябвало да бъде потвърдено от прокурор в срок от двадесет и четири часа. (виж *Николова срещу България* [GC], по. 31195/96, § 28, ЕСПЧ 1999-II).

91. Ролята на следователите и прокурорите по българското право е обобщена в параграфи 25-27 и 29 от решението на Съда по делото *Николова срещу България* (цитирано по-горе).

2. Правни критерии и практика относно изискванията и юрисдикцията за задържане в контекста на наказателното производство

92. Член 152 §§ 1 и 2 от НПК, в сила през релевантния период, предвижда следното:

“1. Задържане под стража се разпорежда [в случаи, когато са повдигнати обвинения] за тежко умишлено престъпление.

2. В случаите по параграф 1 [задържане под стража в досъдебното производство] може да бъде отменено, ако няма опасност обвиненият да препятства правосъдието, да се укрие или извърши престъпления.”

93. Член 93 § 7 от НК определя като “тежко” престъпление, което се наказва с повече от 5 години лишаване от свобода.

94. Практиката на Върховния съд през релевантния период (сега поне частично остаряла в резултат от допълненията и измененията на НПК, в сила от 1 януари 2000) беше, че член 152 § 1 изисква задържането на лице, обвинено в извършване на тежко умишлено престъпление. Възможно е изключение единствено съгласно член 152 § 2, когато отпадне всяко обективна опасност лицето да се укрие или извърши друго престъпление, например, в случай на сериозно заболяване на задържания, или ако той е в напреднала възраст, или вече е под арест на други основания, като например, изтърпяване на присъда. (опред. № 1 от 4 май 1992 г. по н.д. № 1/92 г. на ВС I н.о.; опред. № 48 от 2 октомври 1995 г. по н.д. № 583/95 г. на ВС I н.о.; опред. № 78 от 6 ноември 1995 г. по н.д. 768/95 г.).

95. Параграф 3 от член 152, в сила до 11 август 1997, предвижда, че задържането под стража е задължително без изключения, ако срещу обвинения висят други наказателни производства за общественоопасно престъпление или той, или тя е престъпник- рецидивист.

96. На 21 март 1997 Върховният касационен съд разглежда иска на Главния прокурор за тълкувателно решение на член 152 от НПК. Съдът е на мнение, че член 152 § 3 от НПК е несъвместим с Конституцията, Конвенцията и Международния пакт за гражданските и политически права. Поради това той решава да предаде въпроса на

Конституционния съд, който има компетенцията да се произнесе по съвместимостта на закондателството с Конституцията и международните спогодби. В крайна сметка Конституционният съд не се произнася по въпроса, тъй като спорната разпоредба е отменена в сила от 11 август 1997.

3. Съдебен преглед на задържането по време на предварителното следствие

97. Член 152 § 5 от НПК в сила до август 1997 предвижда следното:

“На задържания незабавно се осигурява възможност да обжалва пред компетентния съд [наложеното задържане]. Съдът трябва да се произнесе с окончателно решение в срок от три дни от завеждане на обжалването”

98. Върховният съд е постановил, при решението по обжалването срещу досъдебното задържане, че съдилищата не могат да разследват дали има достатъчни доказателства, подкрепящи обвиненията срещу задържания, а само да разгледат законосъобразността на заповедта за задържане (опред. № 24 от 23 май 1995 г. по н.д. 268/1995 г. на ВС I н.о.).

99. С решение от 17 септември 1992 Върховният съд постановява, че налагането на задържане в досъдебното производство може да се оспорва в съд само веднъж (опред. № 94 по н.ч.х.д. 754/1992 г. на ВС I н.о.). Поради това, до изменението на НПК през август 1997, периодично съдебно преразглеждане на законосъобразността на задържането е възможно единствено, когато наказателното дело е висящо пред съд.

4. Съдебен преглед на задържането преди и по време на процеса

100. След завеждането на обвинителния акт срещу обвинения в съда от прокуратурата, делото е било подготвяно за процеса и съдията-докладчик е човекът, който е регулирал всички искания относно задържането на обвинения (член 255 от НПК). През май 2003 тази разпоредба е изменена и се регламентира, че съдията-докладчик трябва да проведе открито заседание в присъствието на задържания и неговия защитник. Преди това не е имало разпоредби по този въпрос. Решението на съдията –докладчик подлежи на обжалване пред по-висш съд. (член 344 § 3). Жалбата трябва да се подаде в срок от седем дни (член 345) пред следствения съд (член 348 § 4 във връзка с член 317 § 2 до февруари 1998 и член 318 § 2 след това), който удостоверява дали има основания да измени решението си (член 347). Ако констатира отсъствие на такива основания, той изпраща жалбата, заедно с преписката по делото на по-висш съд. Член 348 § 1 предвижда, че по-висшият съд може да разгледа жалбата на закрито заседание или, ако счете за необходимо, на открито заседание.

101. От член 304 § 1 от НПК следва, че искането на задържания за освобождаване по време на процеса се разглежда от следствен съд.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 5 § 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

A. Твърдяно нарушение на правото да бъде изправен пред съдия или друго лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции по смисъла на член 5 § 3 на Конвенцията

102. Жалбоподателят се оплаква на основание член 5 § 3 от Конвенцията, че при ареста му той не е изправен незабавно пред съдия или друго лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции.

103. Член 5 § 3 определя като релевантно:

“Всеки арестуван или лишен от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1(с) на този член трябва своевременно да бъде изправен пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции.”

104. Правителството твърди, че жалбоподателят е имал възможност да обжалва задържането си и той се е възползвал от нея. Той лично или чрез адвокатите си е завел жалби при органите на прокуратурата по време на предварителното следствие и, впоследствие, пред съдилищата.

105. Жалбоподателят твърди, че правото, гарантирано от член 5 § 3 е за незабавно изправяне на задържания пред съдия или друго лице, по усмотрение на властите, без да се завежда жалба срещу задържането. Обаче, жалбоподателят не е бил изправен пред такова лице и е имал възможност да поиска освобождаването си единствено от следствените власти. Прокурорите, решили задържането му, не се явяват независими и безпристрасти, тъй като са могли да участват като страни в наказателното производство срещу него. Също така не може да се счита, че и следователят, който е разпоредил задържането отговаря на изискванията по член 5 § 3. Още повече, нито следователят, нито прокурорът лично са виждали жалбоподателя.

106. Съдът напомня, че в свои предишни решения, засягащи системата на задържане преди процеса, във вида, в който съществува в България до 1 януари 2000, той е констатирал, че нито следователите, пред които са изправяни обвинените лица, нито прокурорите, които са одобрявали заповедите за задържане могат да се считат за “лица, упълномощени от закона да изпълняват съдебни функции” по смисъла

на член 5 § 3 (виж *Асенов и други срещу България*, решение от 28 октомври 1998, *Доклади на преходни и окончателни решения* 1998-VIII, стр. 2298-99, §§ 144-50, *Николова*, цитирана по-горе, §§ 49-53, и *Шишков срещу България*, по. 38822/97, §§ 52-54, 9 януари 2003).

107. Настоящото дело също третира задържане в досъдебното производство преди 1 януари 2000. Задържането на жалбоподателя е разпоредено от следовател и потвърдено от прокурор като нито един от тях не е виждал жалбоподателя (виж горните параграфи 15 и 16). Не е ясно дали след фактическия му арест на 8 май 1996 жалбоподателят е бил изправен пред следовател или прокурор (виж горния параграф 73). Във всеки случай нито следователят, нито прокурорът са били достатъчно независими и непредубедени за целите на член 5 § 3, с оглед на практическата роля, която играят в следствието и прокуратурата и потенциалното участие на прокурора като страна от наказателното производство (виж горните параграфи 90 и 91). Съдът се позовава на анализа на релевантното вътрешно право, съдържащ се в решението му по делото *Николова* (виж параграфи 28, 29 и 49-53 от това решение).

108. Следователно нарушено е правото на жалбоподателя да бъде изправен пред съдия или друго лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции по смисъла на член 5 § 3 от Конвенцията.

В. Твърдяно нарушение на правото на гледане в разумен срок или освобождаване преди процеса

109. Жалбоподателят се оплаква на основание член 5 § 3 от Конвенцията, че задържането му е било неоправдано и неразумно продължително.

110. Член 5 § 3 предвижда като релевантно:

“Всеки арестуван или лишен от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1(с) на този член ... има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело. ...”

111. Правителството твърди, че продължителността на задържането на жалбоподателя се е дължало на усложнените мероприятия по наказателното производство, обединяването на няколко следствия срещу него и необходимостта да се изпратят съдебни поръчки до Германия. Според него фактът, че съдът, който два пъти е отхвърлил молбите на жалбоподателя за освобождаване, най-накрая е разрешил освобождаване под гаранция с оглед намаления риск жалбоподателят да застраши разследването показва, че той обективно е преценил необходимостта от задържането.

112. Жалбоподателят твърди, че той не е участвал в престъпни деяния с други лица. Освен това, за съдебните поръчки към Германия не е било необходимо повече от четири месеца. Жалбоподателят също така твърди, че е бил освободен, защото съдията, натоварен с делото му е сменен и новият съдия е обосновал решението си на анализа на наистина релевантните факти, в полза на или срещу задържането на жалбоподателя.

113. Жалбоподателят твърди, че задържането му не е основано на релевантни и достатъчни основания. Той не е имал причина да се укрие, тъй като е имал малко дете. Освен това е нямало индикации, че той ще извърши ново престъпление, ще фалшифицира доказателствата или ще се опита да подкупи свидетелите да лъжесвидетелстват.

114. Освен това жалбоподателят твърди, че по време на задържането му властите не са провели производството с необходимото усърдие. Делото не е било фактологически сложно. Предварителното следствие не се е движело с добра скорост. Освен това е имало продължителен интервал между предването на обвинителния акт на Софийски градски съд и първото заседание.

115. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е арестуван на 8 май 1996 и е освободен под гаранция на 6 февруари 1998 (виж горните параграфи 73 и 88). Така че срокът, който ще се разглежда е приблизително една година и девет месеца.

116. Продължаването на разумно подозрение, че арестуваното лице е извършило престъпление е условие *sine qua non* за законосъобразността на продължителното му задържане, но след определен период от време то вече е недостатъчно. При такива случаи Съдът трябва да установи дали другите основания, изтъкнати от властите продължават да оправдават лишаването от свобода. Ако такива основания са релевантни и достатъчни, Съдът също така трябва да установи дали компетентните органи са показали специално усърдие при провеждане на производството (виж *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, §§ 152-53, ЕСПЧ 2000-IV).

117. В решението си за допустимост от 13 ноември 2003 по настоящото дело Съдът отхвърля като явно необоснована жалбата на жалбоподателя, че не е имало разумно подозрение, че той е извършил престъпление (виж *Е.М.К. срещу България* (реш.), no. 43231/98, 13 ноември 2003). Жалбоподателят е бил държан под арест въз основа на подозрение, че е извършил два грабежа. Несъмнено, с напредването на разследването, доказателствата срещу жалбоподателя са отслабвали (виж горния параграф 46) и най-накрая той е бил оправдан, тъй като обвиненията срещу него не са доказани по неоспорим начин (виж горните параграфи 54 и 68). Обаче, като отбелязва, че фактите, които будят подозрение не трябва да са на същото ниво като онези, необходими за оправдаване на присъда или дори за повдигане на

обвинението (*ibid.*) и като отчита заключенията, направени по-долу, Съдът не счита за необходимо да се произнесе дали разумното подозрение срещу жалбоподателя е продължило по време на целия период на задържането му под стража и ще продължи разглеждането въз основа на допускането, че е съществувало такова условие до края на задържането на жалбоподателя на 6 февруари 1998.

118. Във връзка с основанията за продължилото задържане, Съдът отбелязва, че в делото *Илийков срещу България* (по. 33977/97, 26 юли 2001), той е забелязал, че по време на разглеждания период властите са прилагали правото и практиките, установяващи презумпция, че досъдебно задържане винаги е необходимо в случаи, в които вероятната присъда надхвърля определен праг на тежест. Презумпцията е оборима единствено в изключителни обстоятелства, където е изключена дори хипотетичната опасност обвиненият да се укрие, да извърши ново престъпление или да постигне тайно споразумение, поради тежко заболяване или други извънредни фактори. Освен това, задържаното лице трябва да докаже наличието на такива изключителни обстоятелства и в случай, че не успее, той трябва да остане под арест по време на цялото производство. Горните принципи са основани на член 152 §§ 1 и 2 от НПК, в редакцията им по релевантното време и практиката на Върховния съд на този етап.

119. По време на задържането на жалбоподателя тези разпоредби все още са били в сила и е преобладавала същата практика.

120. Независимо от това Съдът трябва да разгледа дали тези разпоредби и практика, очевидно несъвместими с член 5 § 3 на Конвенцията (виж *Илийков*, цитиран по-горе §§ 84-87), са били действително прилагани във въпросния случай.

121. Той отбелязва, че при отхварляне на молбата на жалбоподателя за освобождаване Софийска градска прокуратура споменава тази презумпция в основанията си (виж горния параграф 78). Главна прокуратура, съдията-докладчик от Софийски градски съд и Върховният касационен съд също се позовават на презумпцията (виж горните параграфи 79, 82 и 87). Вярно е, че за се отпадне молбата от изключението по параграф 2 от член 152 на НПК, властите заявяват, че има вероятност жалбоподателят да опита да се укрие. Обаче единствените аргументи, които те представят в подкрепа на това заключение е обстоятелството, че за жалбоподателя се твърди, че се е укривал преди ареста, което е доста несигурно (виж горните параграфи 14, 18, 21, 81 и 88). Те също така не са взели предвид други релевантни аргументи, представени от жалбоподателя в подкрепа на молбата му за освобождаване, като например факта, че той има семейство, че е студент и че има новородено дете (виж горните параграфи 81, 84 и 86). Съдът счита, че въпреки че сбитата обосновка може да е неизбежна в практиката, трудно е да се приеме, че едно задържане е основано на

достатъчно основания, ако, без да се обръща внимание на повтарящите се спорни твърдения, не са дадени основания по отношение на няколко от релевантните критерии.

122. Освен това, след като жалбоподателят е обвинен за грабежа на колата на г-ца М.В., следвателят е приложил друга разпоредба на НПК, параграф 3 на член 152, която изключва всяка възможност за освобождаване на лице, срещу което висят повече от едно следствия (виж горния 74). Софийска градска прокуратура също се позовава на тази разпоредба в решението си за отказ за пускане под гаранция от 24 юни и 26 септември 1996 (виж горните параграфи 75 и 78). Това са направили и съдията-докладчик в Софийски градски съд и Върховния касационен съд (виж горните параграфи 82, 85 и 87). Този подход е явно несъвместим с член 5 § 3 от Конвенцията (виж *Янков срещу България*, по. 39084/97, § 173, 11 декември 2003, *Белчеве срещу България*, по. 39270/98, § 80, 8 април 2004, *Куйбишев срещу България*, по. 39271/98, § 64, 30 септември 2004, и, *mutatis mutandis*, *Нанков срещу България*, по. 28882/95, §§ 83 и 84, Доклад на Комисията от 25 май 1998, непубликуван).

123. С оглед на предходните съображения, Съдът счита, че властите не са доказали по убедителен начин необходимостта от задържането на жалбоподателя в ареста за срок от една година и девет месеца.

124. Освен това изглежда, че властите не са действали с необходимото при такива обстоятелства усърдие: имало е дълъг интервал между насрочването на изслушване на делото на 10 март 1997 и началото на процеса на 3 февруари 1998 (виж горните параграфи 50 и 52). Само част този срок е бил гарантиран от необходимостта да се връчат призовки на потърпевшия от твърдяното престъпление в чужбина (виж горните параграфи 50 и 51), докато останалата част на закъснението очевидно се е дължала на натоварения график на Софийски градски съд. Очевидно властите не са взели предвид факта, че обвиняем, задържан под арест, има право на приоритет на делото и на разглеждането му с изключителна експедитивност (виж *Wemhoff v. Germany*, решение от 27 юни 1968, серия А по. 7, стр. 26, § 17).

125. Следователно има нарушение на правото на жалбоподателя на разглеждане в разумен срок или освобождаване до процеса, което е гарантирано от член 5 § 3 на Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 4 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

126. Жалбоподателят се оплаква на основание член 5 § 4 от Конвенцията, че молбите му за освобождаване са разгледани от Софийски градски съд на закрити заседания и от Върховния съд на закрито заседание и в присъствието на прокурор в нарушение на

принципа за равнопоставеност на страните и че не му е било разрешено периодично преразглеждане на задържането през разумни интервали. Той също така твърди, че производството, чрез което се е опитвал да обори задържането си е било неадекватно и в други аспекти.

127. Член 5 § 4 предвижда:

“Всеки арестуван или лишен от свобода има право да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице..”

128. Правителството твърди, че задържането на жалбоподателя е разглеждано три пъти от Софийски градски съд. Всеки път жалбоподателят е имал възможността на обжалва пред Върховния касационен съд. Но той се е възползвал от възможността едва на третия път. Тогава жалбата му е била разгледана от Върховния касационен съд, който обаче не е разгледал достатъчността на доказателствата срещу жалбоподателя, защото този въпрос е спадал към същността на наказателното производство срещу него.

129. Жалбоподателят твърди, че съдията –докладчик в Софийски градски съд е разгледал молбите му за освобождаване на закрити заседания, без да го изслуша лично. Върховният касационен съд също е разгледал жалбата на жалбоподателя от 22 септември 1997 на закрито заседание и в присъствието на прокурор, на чиито твърдения жалбоподателят не е имал възможност да отговори. Едва на 5 февруари 1998 молбата за освобождаване на жалбоподателя е разглеждана в негово присъствие.

130. Съдът подчертава, че съдът, който е разглеждал жалбата срещу задържането трябва да осигури гаранции за съдебната процедура. Така че в производството страните да се противопоставят и той трябва адекватно да гарантира “равнопоставеност на страните” между страните- прокурора и задържаните (виж горещитирания *Ilijkov*, § 103). В случай на лице, чието задържане влиза в обхвата на член 5 § 1 (с) изслушването е необходимо (виж горещитираните *Асенов и другите*, стр. 3302, § 162, и *Николова*, § 58).

131. Съдът отбелязва, че на 8 май и 8 септември 1997 Софийски градски съд решава да откаже освобождаване под гаранция на закрито заседание без да изслуша жалбоподателя (виж горните параграфи 82 и 85).

132. Освен това Съдът констатира, че на 7 октомври 1997 Върховният касационен съд е разглеждал жалбата на жалбоподателя на закрито заседание и в присъствието на прокурор, който е имал възможността да представи тезата си пред съда без жалбоподателят да има възможност да и отговори (виж горния параграф 87). Поради това

производството не е било равнопоставено (виж горесцитирания Илийков, § 104).

133. Поради това има нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията.

134. С оглед на заключението, че процедурата за съдно преразглеждане на задържането на жалбоподателя не отговаря на изискванията за “равнопоставеност” и на изслушване в присъствие на жалбоподателя, Съдът не намира за необходимо да разгледа дали то е осигурено на разумни интервали и по друг начин е съвместимо с член 5 § 4 (виж, *mutatis mutandis*, Николова, § 65, и Илийков, § 106, цитирани по-горе).

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОВЕНЦИЯТА

135. Жалбоподателят се оплаква на основание член 6 § 1 от Конвенцията относно продължителността на наказателното производство срещу него.

136. Член 6 § 1 от Конвенцията предвижда като релевантно:

“Всяко лице, при решаването на правен спор ... има право на гледане на неговото дело в разумен срок от ... съд”

137. Правителството твърди, че въпреки че на пръв поглед цялата продължителност на производството изглежда прекалена, забавянията не са напълно неоправдани. В частност, този период включва срок от десет месеца, през които жалбоподателят се е укривал и така е препятствал следствието. По-късно делото е предвижено през няколко съдебни инстанции и до Германия са изпращани съдебни поръчки.

138. Жалбоподателят твърди, че той нито веднъж не е искал отлагане. От друга страна, властите са били отговорни за повечето от забавянията. В частност, имало е дълъг период на бездействие между предаването на обвинителния акт на Софийски градски съд през март 1997 и първото заседание на 3-5 февруари 1998. Също така, и от голяма важност, оправдаването на жалбоподателя от Софийски градски съд е било отменено от Софийски апелативен съд през март 1999 въз основа единствено на основанието, че правата на защита на жалбоподателя са били нарушени по време на предварителното следствие. Според жалбоподателя, това е било произволно и производството след тази отмяна е било напълно ненужно и просто е добавило още три години към цялата продължителност на наказателното дело.

139. Съдът отбелязва, че срокът, който следва да се вземе предвид започва или през април 1995, когато е образувано производството (виж горния параграф 13), през юли 1995, когато е направен опит да се призове жалбоподателя (виж горния параграф 14), през октомври 1995, когато е направен опит да се арестува жалбоподателя и майка му

е била уведомена за производството срещу него (виж горните параграфи 18 и 19), или на 8 май 1996, когато жалбоподателят се е предал (виж горния параграф 40). Отчитайки констатациите си по-долу, Съдът намира за ненужно да разгледа тази точка (виж горещитиране *Илийков*, § 111) и ще процедира по презумпцията, че релевантната дата е 8 май 1996. Този срок приключва на 11 февруари 2002, когато решението на Софийски апелативен съд става окончателно (виж горния параграф 72). Следователно продължителността е пет години и девет месеца.

140. Съдът ще прецени разумността на продължителността на производството в светлината на обстоятелствата по делото и като отчита критериите, заложи в неговата съдебна практика, в частност, сложността на делото и поведението на жалбоподателя и релевантите власти. Също така следва да се отчете и какъв е бил интересът на жалбоподателя (виж *Portington v. Greece*, решение от 23 септември 1998, *Доклади* 1998-VI, стр. 2630, § 21, и *Kudła v. Poland* [GC], по. 30210/96, § 124, ЕСПЧ 2000-XI).

141. Относно сложността на делото, не изглежда производството да се е характеризирало с някаква изключителна фактическа или правна сложност. Вярно е, че делото е включвало две сериозни престъпления, но изглежда, че не е било от изключителна сложност- Софийски градски съд е можел да се разпорежи на две заседания по време на първоначалния процес.

142. Относно поведението на жалбоподателя, Съдът отбелязва, че от части, на първоначалния отказ на жалбоподателя да се предаде и да се яви за разпит се дължи закъснението от десет месеца. Обаче, тъй като Съдът е решил да процедира по презумпцията, че началният момент на срока, който ще се вземе предвид е датата на ареста на жалбоподателя на 8 май 1996 (виж горния параграф 139), тази забава не може да се вземе предвид. Изглежда, че нито едно от другите забави не се дължи на жалбоподателя.

143. Относно поведението на властите, Съдът отбелязва, че е имало дълги периоди на бездействие между насрочване на делото за разглеждане на 10 март 1997 и първото изслушване пред Софийски градски съд на 3-5 февруари 1998 и между първото и второто изслушване: единадесет месеца и, съответно, пет месеца (виж горните параграфи 50, 52 и 53).

144. Освен това Съдът отбелязва, че на 11 март 1999 Софийски апелативен съд отменя оправдаването на жалбоподателя въз основа на единственото основание, че при производството, предшестващо това оправдаване жалбоподателят не е бил правомерно обвинен и така не е ясно дали той е разбрал естеството и причината за отправеното му обвинение (виж горния параграф 61). Това решение изглежда произволно, защото при издаването му, Софийски апелативен съд не е

взел предвид факта, че оправдаването ефективно е поправило всички предишни нарушения на правата на защита на жалбоподателя. Така че настъпилото в резултат на това уължаване с още три години до повторното оправдаване на жалбоподателя (виж горните параграфи 63-72) изглежда напълно ненужно.

145. Като отчита критериите, утвърдени в съдебната му практика, Съдът констатира, че продължителността на наказателното производство срещу жалбоподателя не отговаря на изискването за разумен срок по член 6 § 1 от Конвенцията.

Следователно има нарушение на тази разпоредба.

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

146. Член 41 от Конвенцията гласи:

“ Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение. Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

147. Жалбоподателят претендира за 1,000 евро (EUR) като обезщетение за имуществени вреди. Той твърди, че в резултат от задържането му той е загубил студентски права и след освобождаването му е трябвало отново да се запише и да заплати изискваните такси. Също така, жалбоподателят претендира за EUR 14,000 като обезщетение за неимуществени вреди. Той подчертава, че продължителността на задържането му, по време на което той е бил разделен от семейството си и, в частност, от новороденото си дете. Жалбоподателят също така заявява, че по време на производството срещу него и имало множество неверни публикации във вестниците, които са опетнили репутацията му.

148. Правителството твърди, че искът за обезщетение за неимуществени вреди е прекомерно завишен. Според него, присъдената по тази глава сума трябва да отговаря на съдебната практика на Съда и трябва да отчете стандарта на живот в България. Относно иска за обезщетение за имуществени вреди, Правителството заявява, че той не е свързан с предмета на делото и не е подкрепен от доказателства.

149. Съдът отбелязва, че искът на жалбоподателя за имуществени вреди не е подкрепен от доказателства. Съответно по тази глава не се присъжда обезщетение. Относно иска за обезщетение за неимуществени вреди, Съдът счита за уместно да предположи, че жалбоподателят е преживял страдание и неудобство поради

неразумната продължителност на наказателното производство срещу него. Като отчита различните релевантни съображения и преценява по справедливост, Съдът присъжда на жалбоподателя EUR 3,000, плюс всеки данък, платим върху тази сума.

В. Разходи и разноси

150. Жалбоподателят претендира за EUR 8,100 за 324 часа работа по вътрешното производство при часова ставка от EUR 25. Той също претендира за 14,400 евро за 360 часа работа по производството в Страсбург при часова ставка от EUR 40. Жалбоподателят е представил споразумение за хонорар между него и адвоката му за производството пред Съда, както и график. И накрая, жалбоподателят претендира за EUR 875 за разходи.

151. Правителството твърди, че броят претендирани часове е силно завишен. По негово мнение, фактическият брой часове за работа по производството пред Съда е не повече от 50. Също така часовата ставка е прекомерно висока. Разходите, направени по вътрешното производство не могат да се допуснат, защото не попадат в обхвата на делото. Освен това, няма документи, които да доказват, че хонорарът на адвоката е действително заплатен. Също така, по българското законодателство, адвокатите трябва да осигуряват услуги на близки роднини безплатно. И накрая, не могат да се допуснат разходите за път от и до мястото на задържане на жалбоподателя; нито могат да се допуснат разходи за преводи, които не са подкрепени от документи.

152. Съдът подчертава, че за да се включат разходите в присъдената по член 41 от Конвенцията сума, трябва да се докаже, че те са платени фактически и по необходимост, като и че са в разумно количество (виж *Николова* цитирана по-горе, § 79).

153. Съдът отбелязва, че част от претендирания адвокатски хонорар, касае защитата на жалбоподателя срещу обвиненията във вътрешното производство. Този хонорар не представлява разходи, необходимо понесени при търсенето на обезщетение за нарушенията на Конвенцията, открити по настоящото дело (*ibid.*). От друга страна, Съдът счита, че разходите, направени от жалбоподателя в усилията му да постави край на задържането си, което е било неоснователно продължително, са релевантни към жалбите на основание на Конвенцията. Обаче, Съдът отбелязва, че споразумението за хонорар между жалбоподателя и неговия адвокат касае единствено производството пред Съда, като се има предвид, че не са предоставени документи, доказващи, че е платен хонорар от жалбоподателя на адвоката му за нейното участие във вътрешното производство.

154. Относно иска за хонорар за производството в Страсбург, Съдът е на мнение относно броя претендирани часове, положени от

адвоката по делото, че той изглежда прекомерно завишен. Той също така счита, че трябва да се приложи намаление въз основа на факта, че някои от жалбите на жалбоподателя са обявени за недопустими (виж горния параграф 6).

155. Отчитайки всички релевантни фактори и като приспада EUR 660, получени под форма на правна помощ от Съвета на Европа, Съдът присъжда EUR 1,500 за разходи и разноси, плюс всяка такса, платима върху тази сума.

С. Лихва за просрочване

156. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО ОТСЪДИ

1. *Установява* нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията по отношение на това, че жалбоподателят не е изправен незабавно пред съдия или друг, упълномощен от закона да упражнява съдебни функции;
2. *Установява* нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията по отношение на това, че задържането на жалбоподателя е неправомерно и извънредно продължително;
3. *Установява* нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията;
4. *Установява* нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
5. *Отсъжда*
 - (а) Ответната държава да заплати на жалбоподателя в три месечен срок от датата на влизане на решението в сила, съобразно Член 44 § 2 от Конвенцията следните суми, които да се конвертират в български лева по курса към деня на плащането:
 - (i) EUR 3,000 (три хиляди евро) за неимуществени щети;
 - (ii) EUR 1,500 (хиляда и петстотин евро) за разходи и разноси;
 - (iii) всеки данък, държим за горните суми;
 - (б) от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумата при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Европейската централна

банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта.;

6. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за обезщетение по справедливост.

Изготвено на английски език и известно писмено на 18 януари 2005 съгласно Правило 77 §§ 2 и 3 от Правилата на съда.

Сьорен Нилсен
Секретар

Христос Розакис
Председател